

UN PROJECTE – UNA REALITAT
BREU HISTORIA D'UN BARRI DE FIGUERES:
L'ANOMENAT POBLE NOU"

PER JOAN SUTRA VIÑAS

A la part superior del Firal, passant pel "Camí Vell" de Vilafant, a l'esquerra, es troba el "Camp dels Enginyers", així anomenat per haver-hi vingut, anyalment, el Regiment de "Zapadores n.º 4" de Barcelona, fer-hi, en curs dels mesos d'estiu, pràctiques d'excavació de trinxeres, refugis, voladures i demés, realitzant un any, com a demostració pràctica, la voladura d'una de les antigues torres de defensa de Figueres; la que hi havia en el camp situat darrera la paret de migjorn del Convent de Clarisses de la Divina Providència.

Fa anys, també, hom es serví d'aquell "Camp dels Enginyers", per a dur a realitat les primeres demostracions d'aviació, que tanta expectació produïren en ocasió de les Fires i Festes de la Santa Creu, els anys 1912 - 1913, per n'Henri Tixier, aviador francès, que morí en curs de la Guerra de 1914 - 1918.

Damunt el marge que existia a la nostra dreta, poc després d'entrats al "Camí Vell de Vilafant", hi havia un terreny incult, molt apropiat, per les seves dimensions, i situació elevada, per venir-hi en certs dies "Varar la grua", en altres termes, fer "volar l'estel", que, amb una cua més o menys llarga, procuràvem enlairar el mes amunt possible...

Passaren uns anys... ja arribats d'Àfrica, on el nostre Batalló del Regiment de "San Quintín n.º 47", (on havíem fet el nostre Servei Militar de "Cuota"...) era destinat a Ceuta, Tetuan i Ben Carrick, on vam passar més de 14 mesos... Un bon amic, n'Eduard Soler Bofill, era llavors Representant de la Casa Ford per tota la província, i ens demanava si acceptaríem ésser venedor seu en els moments que les ocupacions m'ho permetessin, éssent un dels nostres deures ensenyar a conduir als qui, adquirint el Model T., en tinguessin necessitat.

Per tenir-lo molt a l'abast, escollírem aquest terreny, que, en aquells anys, era absolutament lliure, i exempt de perills. Terreny, bona part del qual, poc després, era destinat com a Camp de "foot-ball", de la Societat Patronat Parroquial de la Catequística...

L'any 1931, es començaren adquirir terrenys en la part alta del carrer González de Soto, i part esquerra del "Camí vell de Vilafant" éssent tot el demés absolutament despoblat.

L'Ajuntament, veient la possible expansió que, tal com es presenta, seguint una llei molt natural d'Urbanisme, tendeixen les Poblacions extrendre's direcció a sol ponent, encarregà al llavors Arquitecte Municipal Don Ricard Giralt Casadesús, estudiés degudament un Projecte d'Urbanització de tota aquesta Zona. I, en la seguretat de que pot ésser d'interés la seva lectura, ens permetem, degudament autoritzats, reproduir íntegrament l'Estudi fet en 1932.

NECESSITAT DEL PROJECTE

El creixement de Figueres durant els últims anys, s'ha accentuat per la part oest, zona compresa entre la carretera de Figueres a Olot, i la part superior del carrer de González de Soto, la Ronda de la Llibertat i els terrenys propietat del Municipi.

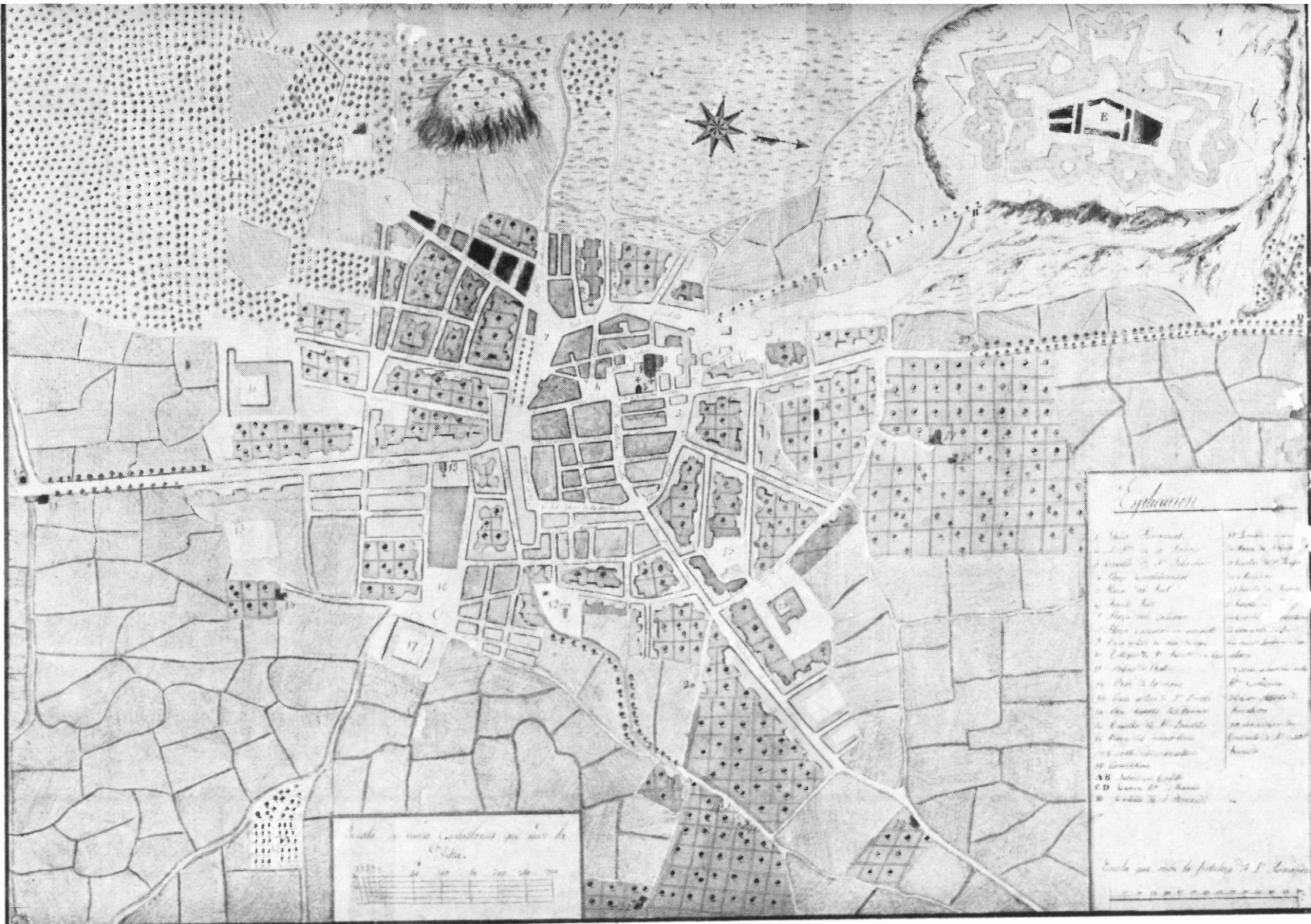
El ràpid creixement del carrer González de Soto, obligà, com a mida de previsió, a pensar en la urbanització dels terrenys compresos dintre el perímetre abans esmentat, a fi de reglamentar les edificacions i normes que contribueixin a formar un conjunt, en el que es trobi reglamentat no solament la casa, sinó, que també el traçat vial.

Es tracta doncs, d'una obra necessària, molt més quan la venta de solars i les sollicituts de noves construccions fa inejornable l'estudi de la urbanització de dits terrenys, ja que de no fer-se, l'interés privat construiria sense un plà de conjunt i sense respecte a alineacions i rasants que mes tard serien en perjudici de l'erari municipal.

IDEES FONAMENTALS DEL PROJECTE

La zona a urbanitzar, és, pel seu emplaçament, una zona destinada a habitació, i, tot lo més, a petites indústries de caràcter particular.

La topografia dels terrenys, ofereix ocasió per a aprofitar el seu emplaçament, més alt que la carretera d'Olot i terres properes,

- Explication*
1. Place d'Armes	10. Bastion de la Vierge
2. Bastion de la Vierge	11. Bastion de la Vierge
3. Place d'Armes	12. Bastion de la Vierge
4. Bastion de la Vierge	13. Bastion de la Vierge
5. Bastion de la Vierge	14. Bastion de la Vierge
6. Bastion de la Vierge	15. Bastion de la Vierge
7. Bastion de la Vierge	16. Bastion de la Vierge
8. Bastion de la Vierge	17. Bastion de la Vierge
9. Bastion de la Vierge	18. Bastion de la Vierge
10. Bastion de la Vierge	19. Bastion de la Vierge
11. Bastion de la Vierge	20. Bastion de la Vierge
12. Bastion de la Vierge	21. Bastion de la Vierge
13. Bastion de la Vierge	22. Bastion de la Vierge
14. Bastion de la Vierge	23. Bastion de la Vierge
15. Bastion de la Vierge	24. Bastion de la Vierge
16. Bastion de la Vierge	25. Bastion de la Vierge

Échelle de 100 toises pour le plan de la ville.

1000 800 600 400 200 0

Échelle pour le plan de la fortification de la Vierge.

de la vista panoràmica que's divisa davant el carrer de Dàmaso Calvet, creuant una gran plaça, A, que, dominant el conjunt de la urbanització, té vistes sobre el Parc Municipal, el castell de Sant Ferran, i, en últim terme, la gran vista panoràmica del Pirineu.

Aquesta plaça, comunica per unes escalinates amb la carretera de Figueres a Olot.

Per altra part, l'ésser la major part dels terrenys propietat municipal, facilita extraordinàriament la solució, i, constitueix un excel·lent espai lliure.

Fixant el centre de urbanització dels terrenys, precisava unir-lo amb les principals artèries, que delimiten la zona a urbanitzar. Aquestes vies són: Ronda de la Llibertat, antic camí de Vilafant, i la ja mentada carretera d'Olot.

Amb la Ronda de la Llibertat, s'hi uneix per mitjà d'un carrer, n.º 11, deixant a la part dreta un espai que es destinaria a superfície de verd; finalment, la plaça, A, s'uneix a l'antic camí de Vilafant, per una avinguda, d'amplària diferent, amb els dos trajectes; és el carrer n.º 7; al final del carrer n.º 11, a la mateixa cota de la carretera, hi ha una gran plaça assenyalada amb la lletra B, que constitueix un altre centre, i que té per finalitat produir una plaça d'entrada a Figueres.

L'antiga carretera de Vilafant, que limita el projecte, es prolonga en forma lleugerament curvada fins a la carretera d'Olot; dit carrer que es el n.º 5 del projecte, s'uneix a la plaça B, per mitjà de la via n.º 10.

Les vies i places esmentades, constitueixen l'estructura urbanística del projecte; la resta de la urbanització és conseqüència del traçat anterior, procurant que el caràcter secundari de cada carrer quedi ben expressat.

S'han estudiat amb l'atenció deguda, les cruïlles dels carrers, així com el significat de cada carrer, a quin efecte s'acompanyen 2 plànols; un que s'indica amb carmí, i que senyala les vies de tràfic, i l'altre en verd, indica les zones de jardí.

SERVITUTS

Cal parlar de certes limitacions que s'imposen a la propietat, en benefici del conjunt de la urbanització; la primera de totes, és l'obligació de deixar jardins davant de les cases.

Tenen aquesta necessitat els carrers números 2 - 3 - 4 - 6 - 7 - 8 - 9; el jardí queda orientat a llevant i migdia. Els propietaris quedaran obligats a edificar retirat ja de la línia del carrer 6 mts., que hauran d'ésser destinats a jardí.

Convé senyalar que l'altura de les cases queda limitada a 12 metres com a màxim, de forma que la distància entre les façanes, és sempre superior a l'altura de la casa.

Així, els carrers números 2 i 4, que fan 7 metres, d'ampladu, que ajuntada a l'amplada del jardí per cada cantó de carrer, té una distància entre les façanes, de 19 metres, molt superior als 12 metres d'alçària de les cases, donant-se així compliment a lo preceptuat en el Reglament d'Obres, Serveis i Bens Municipals, article 6, i que garanteix el soleïament de les façanes, del carrer i jardí.

Igualment s'ha estudiat amb la detenció que es mereix, tot quan es refereix a la rasa dels carrers, i disposició de voravies, de tot lo qual se'n acompanyen plànols.

SANEJAMENT

La part sanitària, queda completament assegurada per la disposició topogràfica i per les circumstàncies que la col·lectora de Figueres, és la Riera de Galligans que es troba sota la carretera d'Olot i, per tant, el desguàs de les aigües residuals, no ofereix cap dificultat. El projecte de clavegueres respon al sistema general de Figueres, del que s'acompanya una planta general en la que consta la secció de cada carrer, no formulant-se un estudi detallat, per haver-se ja fet al proposar el projecte general, i per no ésser necessari, segons l'article 6, del Reglament d'Obres, Serveis i Bens Municipals, ja que sols es tracta d'un avant-projecte i ésser les

2 colectores que han de recollir les aigües residuals de la zona que s'urbanitza, la dels carrers de Ronda de la Llibertat i carretera d'Olot, carrers que no entren dintre el projecte i que estan ja urbanitzats.

CONCLUSIONS

Finalment, els plànols que acompanyen al projecte, donen idea de les solucions adoptades i són expressió gràfica de tot lo dit anteriorment.

Tal és l'estudi que, en compliment de l'encàrrec rebut de V. E., presento a la seva aprovació.

Figueres, Agost 1932.

L'Arquitecte Municipal, Ricard Giralt Casadesús

En curs dels anys 1933-34, el propietari de la Casa on residíem en el Carrer de Sant Pau, ens proposà la conveniència d'adquirir-la, o, deixar-la a la seva disposició; per això fer, ens donava un temps prudencial.

...Retornats d'un viatge d'Estudi a Itàlia, i fet un "stage", d'unes quantes setmanes als Museus del Louvre de París, acceptant l'amable invitació que ens havia estat feta per el llavors Director d'aquells Museus, Mr. Henri Verne, conjuntament amb el Director del Laboratori de Pinacologia, Prof. Dr. don Fernando Pérez, era qüestió de fer un detingut estudi de la situació que precisava resoldre.

Estudiades les diverses solucions que se'ns presentaven, vam optar per adquirir un terreny, per edificar-hi el més prompte possible.

A començ de 1935, podien contar-se amb els dits de la mà les poques cases edificades en el Sector d'aquest barri, i, per part d'algún dels nostres familiars, com per la majoria dels nostres amics, causà sorpresa i, gairebé quelcom més que un natural astorament, la nostra decisió.

Amb el nostre amic, l'Arquitecte Don Pelai Martínez Paricio, actualment Professor a l'Escola Superior d'Arquitectura de Bar-

celona, vinguèrem per fer-nos càrrec de la situació del terreny, i al felicitar-nos per el que havíem escollit, prengué amb el màxim interès el projecte, estudiant la forma de l'edificació a dur a realitat, bo i respectant les idees fonamentals de l'estudi fet per la urbanització d'aquest sector, però tinguent present les nostres possibilitats econòmiques, i procurant obtenir en la construcció de la Casa-Taller de Restauracions, que, en aquells moments teníem en curs de realització, la sencillesa, la lluminositat, en el seu grau màxim, orientant i distribuint les obertures en deguda forma, cosa que fou resolta a meravella...

Era el dia de Santa Rosa, 30 d'agost. Feia anys que, aquella mateixa diada, havíem sortit mobilitzats, en direcció a Àfrica...

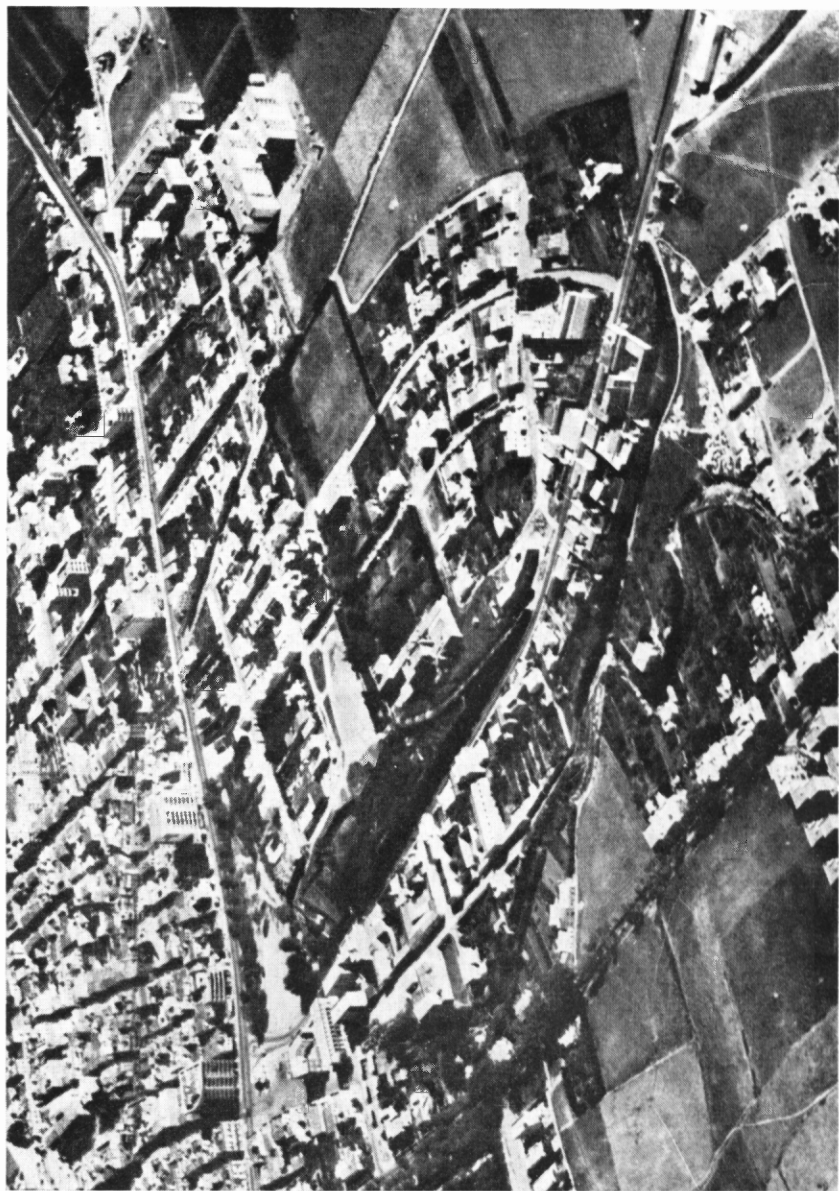
Així ho comentàvem amb els familiars i amics que eren amb nosaltres quan la inauguració i benedicció del nou domicili; de la nostra Casa-Taller.

Un bon amic, el Dr. N'Agustí Burgas, donà la Benedicció, i, en curs de la conversa que seguí als moments de natural emoció de tots, vam creure oportú exposar-los quins eren els noms que havíem pensat escollir i proposar a algun dels Concellers de l'Ajuntament, per així "batejar-los" en deguda forma, bo i procurar no ferissin, ni poc ni molt, els sentiments dels nostres conciutadans, i així donar, en que ben modest, un senzill exemple... majorment en aquells moments, diem-ne, de transició.

Començàrem, naturalment, pel carrer on residíem; el n.º 2, del projecte. Recordant que l'any 1932, en el local destinat a Conferències i Exposicions, del Patronat de la Catequística Parroquial organitzàrem unes Conferències que foren donades els dies 17, 24 i 31 de maig sobre Ramon Llull, que es confiaren a Mossèn Bartomeu Barceló, per part dels dirigents, s'ens pregà fer la presentació del Conferenciant. Vam pensar fos, precisament, el nom de *Ramón Llull*, el qui assenyalés aquest carrer.

Seguidament, proposàvem nom pels carrers números 3 i 7, que limitaven el terreny adquirit, com a *Dr. Rovira*, en record de la "Rovirada" quan la Guerra de la Independència, i, *Avinguda del Pirineu*, com, naturalment podia correspondre, davant l'ampla visió panoràmica que es té.

Posats a fer, assenyalàvem 3 altres noms; al "Camí Vell de Vilafant", d'entrada o accés a tot aquest Barri, *Via Emporitàna*,

Vista aèria de la mateixa zona ja urbanitzada. Fotografia realitzada en el mes de setembre del 1967.

nom del qual no és precís fer merescut elogi; paral·lel entre aquest i el Ramon Llull, el que era destinat a donar accés a la llavors Ronda de la Llibertat, (actual carretera Barcelona - El Pertús, on es construïren les actuals escales, precisament en el lloc on hi havia una altra de les Torres que fou enderrocada a començ d'agost de l'any 1936) carrer n.º 3 del Projecte, *Balmes*. Sols mancava donar o millor proposar nom al carrer projectat a l'extrem nord de l'Avinguda dels Pirineus, prop de la gran plaça A, dominant el conjunt d'Urbanització del Sector, i, destinat, en el Projecte per a un natural accés al Firal, mitjançant unes escales, com a carrer *Aribau*.

Aquesta sèrie de noms que havíem escollit, merescueren aprovació per part dels presents. Però, calia assegurar si, per altra part serien respectats i no podria haver-hi canvi... L'endemà, invitarem un bon amic, per oferir-li el nou domicili; l'escriptor, polític i bon figuerenc, en Josep Puig Pujades. En la visita que ens feu, pogué fer-se càrrec de la visió que teníem de l'Empordà i de tot el Golf de Roses, i, a la vegada, podia apreciar amb tot detall, les Obres que teníem en curs de Restauració; una d'elles, el bellíssim retaule de Sant Miquel, originari de Pobla de Cièrvols, i que precisament el dia 29 de setembre anava ésser solemnement inaugurat i retornat al Culte, a la capella dedicada a l'Arcàngel, de la Catedral de Tarragona, del Retaule de grans dimensions de la Transfiguració del Senyor, de la Catedral de Barcelona, tenien ja unes quantes Taules restaurades; les demés breument serien entregades, a fi de poguer inaugurar-lo, la Dòmica "Laetare" del 1936, presidint la Capella de Sant Benet...

Davant l'agradable sorpresa que tot produí al nostre amic, portàrem la nostra conversa en ço que es referia als noms que anàvem a proposar fossin donats als carrers d'aquest nostre Barri, assegurant, així, s'els respectés, si en determinades circumstàncies imprevistes, però, malhauradament possibles es presentessin... Trovà excel·lent el que anàvem a proposar, i, la llista de noms feta, la presentà a l'Ajuntament un dels Consellers d'aquell Consistori.

Així veíem com:

En la Sessió ordinària de segona convocatòria, celebrada el dia 6 de novembre del 1935, Presidida per el Sr. Alonso, i amb la presència dels Srs. Coll, Gratacós, Roure, Ferrer, Cordoní, Pabó, Por-

tolà, Callís, Jou, Pons i Gumbau, en curs de la mateixa, el Sr. Gratacós manifesta que entre el camí antic de Vilafant i la carretera d'Olot, han estat construïts alguns edificis obrint-se noves vies conforme el projecte d'aliniacions aprovat, i, puix que aquestes noves vies no tenen denominació, proposa que se hi donin els noms següents; a l'antic Camí de Vilafant, Via Emporitana; al carrer assenyalat en el Projecte amb el n.º 7, Avinguda del Pirineu; al de n.º 6, Carrer del Dr. Rovira; al de n.º 2, Carrer del Ramón Llull; al de n.º 3, Carrer de Balmes; i al de l'extrem superior a les escales del Firal, a la Plaça A, Carrer Aribau.

Per unanimitat, s'acordà la proposició.

Amb aquestes ratlles, he procurat atendre un prec que en una de les darreres Reunions de la Junta d'aquest "Instituto de Estudios Ampurdaneses" ens feu el nostre volgut President, l'Il·lustre Acadèmic Excm. Sr. Don Frederic Marès Deulovol. Fer un breu Treball presentant l'evolució d'aquest Barri de la nostra Ciutat.

A desgrat de recollir unes impressions personals, que, tal vegada podriem semblar inclús excessives, el nostre deure haurà estat, suposem, realitzat.

Cal tenir present les noves construccions que s'acabaren i altres que s'iniciaren quan a l'obertura els carrers *Balmes* i *Ramón Llull* en direcció a sol-ponent, expropiant terrenys a Don Alberto Köpke, el dia 31 d'agost del 1962.

Per altra part, breument, segons sembla, el terreny veí, del costat de ponent l'anomenat "Camp dels Alemanys" (per tenir-hi la seva residència Don Alberto Köpke Patsch, un dels "pionniers", com nosaltres mateixos, en més modesta escala, per demostrar ço que calia i devia esperar-se orientant o millor, donant exemple del que podia presentar nostra Ciutat en tot aquest Sector, va a iniciar-hi un grup molt interessant de noves Construccions la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, Entitat que Presideix l'Excm. Sr. Don Miguel Mateu Plà.

Ens serà permés, dediquem a ell, personalment aquesta nostra col·laboració, que, no dubtem podrà ésser tal vegada d'interés tenir recollida en els Arxius de l'Entitat que el nostre bon amic, Alcalde Honorari i Empordanès il·lustre presideix.